

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN – AL. ROSETTI”
REZULTATELE MONITORIZĂRII POSTURILOR DE RADIO ȘI DE TELEVIZIUNE
în luna octombrie 2011

În luna octombrie 2011, au fost monitorizate (de către echipa alcătuită din Blanca Croitor, Adina Dragomirescu, Ana-Maria Mihail, Carmen Mîrzea Vasile, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Irina Nicula, coordonator Rodica Zafiu) 12 posturi de televiziune (**TVR 1, Antena 1, Pro TV, Realitatea TV, Prima TV, TVR 2, TVR Cultural, Kanal D, Antena 3, B1 TV, OTV și 10 TV**) și două posturi de radio (**Radio România Actualități și Europa FM**), alese în funcție de audiență, acoperire națională, pondere a emisiunilor informative și de dezbateri, asumarea unui rol cultural și educativ. S-au efectuat 300 de ore de monitorizare, urmărindu-se în primul rând transmisiunile de la orele de vârf, în special emisiunile de știri și dezbateri. Au fost monitorizate sub aspect lingvistic doar intervențiile verbale și mesajele scrise (titrări, crawluri) pentru care își asumă responsabilitatea redactorii și colaboratorii posturilor respective, nu și secvențele verbale aparținând invitaților.

*

I. O ierarhie a greșelilor „memorabile” din această sesiune de monitorizare (selecția și ordonarea exemplurilor având în primul rând rolul de a atrage atenția asupra unor abateri intolerabile) ar putea cuprinde:

(1) amalgamarea involuntar comică a unor expresii (*a avea ceva pe creier* și *a avea conștiința încărcată*): „probabil fiecare dintre șoferii care conduc pe DN 1 sau pe șoselele din țară **are pe creier o conștiință încărcată**” (Realitatea TV, 22.X) – corect: *are o conștiință încărcată*;

(2) crearea unui substantiv feminin „acordat” – *unicată*: „dragostea de mamă care este **unicată**” (OTV, 5.X) – corect: *dragostea de mamă care este unicat*.

(3) utilizarea improprie a prepoziției, într-o construcție care pare să se extindă în jargonul jurnaliștilor de televiziune: „profităm că ați intrat **în** telefon” (OTV, 24.X) – corect: *profităm că sunteți la telefon*;

(4) scrierea și pronunțarea greșită a cuvântului *abțibild*: pluralul *abțipilduri* (în scris, Realitatea TV, 21.X), singularul *actipild*” (oral, 10 TV, 22.X);

(5) forma *marșalier* (TVR Cultural, 19.X) – corect: *marșarier*;

(6) folosirea cu pronume reflexiv a verbelor *a risca* și *a merita*: „niciuna dintre băncile de la noi **nu se riscă**” (TVR 2, 28.X) – corect: *nu riscă*; „dar asta este situația, **se merită**, cum se spune” (OTV, 10.X) – corect: *merită*;

(7) accentuarea greșită a unui cuvânt dintr-o expresie populară și familiară: „a luat substanțe de creștere a musculaturii cu ghiotura” (Kanal D, 30.X) – corect: *ghiotura*;

(8) dezacordul (în contextul unei exprimări excesiv colocviale): „Una dintre telenovelele care **a spart** audiențele” (Kanal D, 20.X) – corect: *au spart*;

(9) folosirea invariabilă, cu forma de masculin, a numeralului: „la sfârșitul celor **doisprezece** zile” (Antena 1, 21.X) – corect: *la sfârșitul celor douăsprezece zile*;

(10) acordul greșit al numeralului cu un substantiv neutru: „treizeci și **una** de grade” (TVR 1, 6.X) – corect: *treizeci și unu de grade*; „**una**-două grade Celsius” (Antena 1, 14.X) – corect: *unu-două grade Celsius*.

II. Amintim, pe scurt, principalele greșeli persistente, deja înregistrate în sesiunile de monitorizare precedente:

- folosirea formelor hibride de indicativ imperfect *vroia, vroiam* etc., în locul celor corecte, fără *-r-* în radical – *voia, voiam* etc. –: **vroia** (Antena 3, 21.X, 10 TV, 20.X, Prima TV, 27.X, Realitatea TV, 27.X); **vroiam** (10 TV, 1.X; OTV, 5.X, TVR Cultural, 19.X); **vroiați** (OTV, 14.X);

- folosirea verbului *a trebui* cu forma de indicativ prezent (la persoana a III-a plural) *trebuie*sc, în locul formei unice (de singular și plural) *trebuie*: „în liceu, copiii **trebuie**sc pregătiți pentru ambele variante” (10 TV, 20.X); „**trebuie**sc date cifre” (OTV, 9.X); „**trebuie**sc făcute modificări” (Radio România Actualități, 11.X);

- înlocuirea formelor adverbiale *maximum* și *minimum* cu cele ale adjectivelor corespondente, *maxim* și *minim*: „nu avea decât **maxim** 20 la sută” (OTV, 9.X); „în cinci ani de zile, **maxim** 10 ani” (10 TV, 6.X); „în **maxim** doi ani” (TVR 2, 4.X); „toate deciziile de partid sunt luate de două, **maxim** trei persoane” (B1 TV, 7.X); „temperaturi de **maxim** 13 grade” (Antena 3, 14.X); „**minim** patru mese pe zi” (10 TV, 19.X);

- utilizarea fără prepoziția funcțională *pe* a pronumelui relativ *care* cu funcție de complement direct: „cea mai mare chestie **care**-am văzut-o” (Antena 3, 1.X) – corect: **pe care**-am văzut-o; „problema **care**-o spuneți dumneavoastră” (Antena 3, 2.X) – corect: **problema pe care**-o spuneți; „o greșeală **care**-a făcut-o astăzi” (B1 TV, 4.X) – corect: **o greșeală pe care**-a făcut-o; „Domnul Nițu, **care** toată lumea îl cunoaște” (10 TV, 22.X) – corect: **pe care** toată lumea îl cunoaște; „cele **care** e bine să le mănânci” (OTV, 22.X) – corect: **cele pe care** e bine să le mănânci etc.;

- utilizarea lui *și*, fără justificare sintactică, în secvența *ca și* în loc de *ca* („drept, în calitate de”; „din punct de vedere”): „îl foloseau **ca și** anticoagulant” (Prima TV, 1.X) – corect: **îl foloseau ca anticoagulant**; „Peștii sunt slăbuți, **ca și** zodie?” (TVR 1, 5.X) – corect: **Peștii sunt slăbuți, ca zodie?**; „este foarte aproape **ca și** preț” (TVR 2, 4.X) – corect: **este foarte aproape ca preț**; „dramele sunt mult mai mari **ca și** număr” (Antena 1, 25.X) – corect: **dramele sunt mult mai mari ca număr**; „el era cunoscut **ca și** consumator de droguri” (TVR 2, 20.X) – corect: **el era cunoscut ca un consumator de droguri**; „Lucrul acesta nu poate fi introdus **ca și** temă de dezbatere națională” (Antena 3, 23.X) – corect: **Lucrul acesta nu poate fi introdus ca temă de dezbatere națională**; „soțul meu a avut ceva venituri **ca și** muncitor în construcții” (Antena 1, 11.X) – corect: **soțul meu a avut ceva venituri ca muncitor în construcții**; „noi, **ca și** nație” (10 TV, 6.X) – corect: **noi, ca nație**; „Cât e pe kilometru, **ca și** bani?” (Pro TV, 9.X) – corect: **Cât e pe kilometru, ca bani?**; „nu este firesc, mai ales **ca și** coleg” (OTV, 17.X) – corect: **nu este firesc, mai ales în calitate de coleg / fiind coleg**; „e dat acolo **ca și** normă” (OTV, 21.X) – corect: **e dat acolo ca normă**.

III. În această perioadă de monitorizare, s-au înregistrat și reduceri îmbucurătoare ale unor tipuri de erori. De exemplu, greșelile de grafie foarte grave au fost mai puțin numeroase decât de obicei.

S-au înregistrat, totuși, scrierea greșită cu doi *i*, în loc de un *i*, a substantivului nearticulat *membri* („toți cei 27 de **membrii**”, Antena 1, 24.X) și scrierea greșită a adjectivului demonstrativ de identitate feminin *aceeași* („Pe **aceiași** bandă circulai?”, Antena 1, 4.X).

A scăzut și numărul erorilor grave din domeniul punctuației.

Semnalăm, totuși, câteva greșeli de punctuație înregistrate: **(a)** lipsa virgulei obligatorii pentru a separa vocativele sau formulele de adresare: „Luați-l[] doamnă, pe ăla!” (Antena 1, 10.X); „Domnule[] deci e partidul” (Kanal D, 13.X); „Stați[] domnule!” (Kanal D, 19.X); „Țigări, țigări facem[] tată!” (Realitatea TV, 24.X); **(b)** apariția greșită a virgulei între subiect/grupul subiectului/propoziția subiectivă și regent/propoziția principală: „Prețurile carburanților, electricității, cafelei și țigărilor[,] vor crește în 2012” (Antena 3, 1.X); „Pacienții care au văzut o comedie[,] au suportat durerea mai mult” (Realitatea TV, 9.X); „Comentariile care au aparținut atât moderatorului emisiunii, Laurent Ruquier, cât și invitaților săi[,] dau [...]” (TVR 1, 6.X).

Mai puțin frecvent a fost și dezacordul în caz al adjectivului participial.

Dezacordul în caz constă în utilizarea formei de nominativ-acuzativ în locul celei de genitiv, la adjectivale de genul feminin, numărul singular: „din cauza căldurii **înregistrată** în Marea Britanie” (Radio România Actualități, 11.X) – corect: **din cauza căldurii înregistrate**; „pe fondul unei crize cardiace **suferită** când era acasă” (Antena 3, 1.X) – corect: **pe fondul unei crize cardiace suferite**.

*

În concluzie, și în această perioadă s-a constatat dificultatea de a stăvili extinderea anumitor forme sau construcții „contagioase”, încă nepercepute de mulți vorbitori ca greșeli. Este totuși evidentă tendința pozitivă, remarcată constant în cursul acestui an, de reducere a numărului de erori de ortografie, de punctuație și de sintaxă.